

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 749/2016-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. novembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou [REDACTED], pre namietané porušenie čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základných práv podľa čl. 48 ods. 2, čl. 12 ods. 2 a čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 13 v spojení s čl. 3 a čl. 14 v spojení s čl. 3 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práv podľa čl. 2 ods. 3, 7 a 10 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, práv podľa čl. 12 a čl. 13 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, práv podľa čl. 37 písm. a) a c) Dohovoru o právach dieťaťa, práv podľa čl. 5 písm. b) a čl. 6 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, sekcie kontroly a inšpekčnej služby, odboru inšpekčnej služby, úradu inšpekčnej služby – stred v konaní vedenom pod ČVS: SKIS:222/IS-3-V-2010, postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 122/2013 a jeho rozsudkom z 9. januára 2015 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 To 28/2015 a jeho uznesením z 11. júna 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. septembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej spolu len „sťažovatelia“), pre namietané porušenie čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základných práv podľa čl. 48 ods. 2, čl. 12 ods. 2 a čl. 16 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 13 v spojení s čl. 3 a čl. 14 v spojení s čl. 3 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práv podľa čl. 2 ods. 3, 7 a 10 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, práv podľa čl. 12 a čl. 13 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, práv podľa čl. 37 písm. a) a c) Dohovoru o právach dieťaťa, práv podľa čl. 5 písm. b) a čl. 6 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, sekcie kontroly a inšpekčnej služby, odboru inšpekčnej služby, úradu inšpekčnej služby – stred (ďalej len „ministerstvo vnútra SR“) v konaní vedenom pod ČVS: SKIS:222/IS-3-V-2010 (ďalej len „postup ministerstva vnútra SR“), postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 122/2013 (ďalej len „postup okresného súdu“) a jeho rozsudkom z 9. januára 2015 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 To 28/2015 (ďalej len „postup krajského súdu“) a jeho uznesením z 11. júna 2015 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

V sťažnosti sťažovatelia uviedli, že v prípravnom a následne v konaní vedenom na okresnom súde a na krajskom súde vystupovali na strane poškodených. Rozsudkom okresného súdu bol obžalovaný podľa § 285 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov oslobodený spod obžaloby z dôvodu, že skutok nie je trestným činom. Okresný súd v oslobodzujúcom rozsudku konštatoval, že výpovede maloletých poškodených z hlavného pojednávania a z prípravného konania si rozporujú

s tým, že nebolo jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že by sa obžalovaný dopustil voči sťažovateľom fyzického násillia. Krajský súd uznesením zamietol odvolanie okresného prokurátora a stotožnil sa s názorom okresného súdu, podľa ktorého v prípade trestného stíhania obžalovaného nebolo možné urobiť jednoznačný záver o jeho vine, a v ďalšom odkázal na podrobné dôvody napadnutého rozsudku okresného súdu, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožnil a osvojil si ich.

Podľa názoru sťažovateľov by bolo možné zaobchádzanie s nimi po ich zadržaní obžalovaným ako príslušníkom Policajného zboru považovať za mučenie podľa čl. 3 dohovoru a v prípade, ak by okresný súd a krajský súd dospeli k záveru, že zaobchádzanie príslušníka Policajného zboru nedosiahlo taký stupeň, aby mohlo byť považované za mučenie, je nesporné, že ho možno definovať ako iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie v zmysle čl. 3 dohovoru. Ďalej podľa názoru sťažovateľov príslušné orgány nedostatočne vyšetrovali možný rasový motív pričom podľa ich názoru na zlé zaobchádzanie zo strany príslušníka Policajného zboru voči nim pri zadržaní a prevoze na príslušné obvodné oddelenie mala nesporne vplyv aj ich príslušnosť k rómskej etnickej skupine.

Sťažovatelia v podanej sťažnosti namietajú aj porušenie požiadavky konať bez prietáhov, ktorá sa týka celého priebehu konania, od počiatkových vyšetrovacích úkonov až po súdne konanie. Prietahy vo vyšetrovaní a následne v konaní pred súdmi podľa názoru sťažovateľov viedli k tomu, že trestné konanie nevedlo k potrestaniu páchatel'a.

Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd rozhodol týmto nálehom:

„1. Základné práva a slobody [redacted], [redacted] a [redacted] podľa článkov 2 ods. 2, čl. 48 ods. 2, čl. 12 ods. 2, čl. 16 ods. 2 Ústavy SR a ľudské práva a základné slobody sťažovateľa podľa čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 13 v spojení s článkom 3 a článku 14 v spojení s článkami 3 a 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ľudské práva podľa článkov 2 ods. 3, 7, 10 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, článkov 12 a 13 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, článku 37 písm. a) a c) Dohovoru o právach dieťaťa, článkov 5 písm. b) a 6 Medzinárodného dohovoru

o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, postupom Krajského súdu v Košiciach, v konaní vedenom pod sp. zn. 7 To/28/2015 a jeho rozhodnutím zo dňa 11. 06. 2015, postupom Okresného súdu Košice II, v konaní vedenom pod sp. zn. 6T/122/2013 a jeho rozhodnutím zo dňa 09. 01. 2015 a postupu Ministerstva vnútra SR, Sekcie kontroly a inšpekčnej služby, odbor inšpekčnej služby, úrad inšpekčnej služby – stred v konaní vedenom pod ČVS: SKIS:222/IS-3-V-2010, porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 11. 06. 2015, sp. zn. 7To/28/2015 a rozsudok Okresného súdu Košice II zo dňa 09. 01. 2015, sp. zn. 6T/122/2013, sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Košice II na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach, Okresný súd Košice II a Ministerstvo vnútra SR, Sekcie kontroly a inšpekčnej služby, odbor inšpekčnej služby, úrad inšpekčnej služby – stred, sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť každému zo sťažovateľov finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 EUR (slovom: desať tisíc EUR), do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Košiciach, Okresný súd Košice II a Ministerstvo vnútra SR, Sekcie kontroly a inšpekčnej služby, odbor inšpekčnej služby, úrad inšpekčnej služby – stred, sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľom trovy konania...“

Schválením dodatku č. 1 k rozvrhu práce ústavného súdu na obdobie 1. marca 2016 až 28. februára 2017 došlo k prerozdeleniu nevybavených vecí pridelených sudcovi Ľubomírovi Dobříkovi a náhodným výberom bola vec pridelená 14. septembra 2016 sudcovi Sergejovi Kohutovi, ktorý je členom III. senátu ústavného súdu.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

Podstatou sťažnosti je nespokojnosť sťažovateľov s postupom ministerstva vnútra SR, okresného súdu a krajského súdu, ktorý nevyústil do odsudzujúceho rozhodnutia vo vzťahu k obžalovanému v trestnom konaní, v ktorom na strane poškodených vystupovali sťažovatelia.

1. Z čl. 124 a čl. 142 ústavy a vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. V citovanom článku ústavy je totiž zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Postup ministerstva vnútra SR (príslušnej sekcie označenej v sťažnosti) v konaní vedenom pod ČVS: SKIS:222/IS-3-V-2010 bol ukončený podaním obžaloby príslušným prokurátorom, o čom svedčí súdne konanie. Ten vykonával aj dozor nad vyšetrovaním, pričom sťažovatelia nenamietali jeho postup, námietku proti jeho postupu vzniesli až podanou sťažnosťou na ústavnom súde. Vzhľadom na lehoty určené zákonom na podanie sťažnosti ústavnému súdu je nesporné, že sťažnosť proti postupu uvedených orgánov sťažovatelia podali po zákonom ustanovenej dvojmesačnej lehote.

Vzhľadom na to, že na preskúmanie postupu a uznesenia okresného súdu bol v prvom rade povolaný krajský (druhostupňový) súd, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu bezprostredne preskúmavať rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto veci, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (podobne IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09 a iné).

2. Ústavný súd už v tejto súvislosti uviedol (IV. ÚS 55/09), že vymedzenie trestného činu, stíhanie páchatel'a a jeho potrestanie je vecou vzťahu medzi štátom a páchatel'om trestného činu. Štát prostredníctvom svojich orgánov rozhoduje podľa pravidiel trestného konania o tom, či bol trestný čin spáchaný a kto ho spáchal. Účelom tohto procesu je prioritne osvedčenie tohto vzťahu medzi páchatel'om a štátom a ochrana celospoločenských hodnôt, a nie bezprostredná ochrana individuálnych subjektívnych hmotných práv oznamovateľa trestného činu. Uvedené je potrebné vzťahovať aj na poškodených. Z príloh, ktoré boli predložené spolu so sťažnosťou, nevyplývajú žiadne skutočnosti svedčiace tvrdeniu sťažovateľov o tom, že by im ako poškodeným v trestnom konaní, navyše od počiatku zastúpených splnomocnencom, boli porušené práva označené v sťažnosti.

K argumentom sťažovateľov, ktorí nesúhlasia s oslobodzujúcim rozsudkom okresného súdu a uznesením krajského súdu, ktorým bolo zamietnuté odvolanie okresného prokurátora, ústavný súd uvádza, že v rámci základného trestnoprocésneho vzťahu existujúceho vo fáze súdneho konania je jednou zo strán obžalovaný so svojím právom

na spravodlivé preskúmanie a rozhodnutie o oprávnenosti jeho trestného obvinenia a druhou stranou tohto vzťahu, ktorá uplatňuje trestné obvinenie, je prokurátor zastupujúci štát. V uvedenom základnom trestnoprocesnom vzťahu, v ktorom sa rozhoduje o otázke viny a trestu, má síce poškodený právo aktívne vystupovať pri zisťovaní skutkového stavu veci, nemá však postavenie strany oprávnenej „uplatňovať trestné obvinenie“, preto pre uvedenú časť trestného konania nemôže disponovať právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 614/2013).

Náležité preskúmanie podozrenia zo spáchania trestného činu, teda vecne správne rozhodnutie o otázke viny a spravodlivé potrestanie páchatel'a, nepredstavuje právo poškodeného, ale je oprávnením a povinnosťou štátu, ktorý zabezpečuje ochranu práv a oprávnených záujmov fyzických osôb a právnických osôb, záujmov spoločnosti a ústavného zriadenia Slovenskej republiky, ktorou naplňa účel trestného práva.

Taktiež z čl. 6 dohovoru (pokiaľ je jeho aplikovateľnosť založená napr. na trestnom oznámení voči tretej osobe) nevyplýva právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti tretej osobe alebo právo na jej odsúdenie v trestnom konaní (porov. Dziedzic v. Poľsko, č. 50428/99, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 25. 11. 2003, bod 6; Helmers v. Švédsko, č. 11826/85, rozsudok z 29. 10. 1991, bod 29; Kusmierek v. Poľsko, č. 10675/02, rozsudok z 21. 9. 2004, bod 48).

Ústavný súd vzhľadom na už uvedené konštatuje, že postupom krajského súdu a jeho uznesením nijako nemohlo dôjsť k porušeniu garantovaných práv sťažovateľov.

3. Sťažovatelia v sťažnosti namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov postupom ministerstva vnútra SR, postupom okresného súdu, ako aj postupom krajského súdu.

Zo skutočností uvádzaných sťažovateľmi a z predložených listín, najmä uznesenia krajského súdu vyplýva, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu boli namietané konania pred všetkými označenými orgánmi právoplatne skončené. Uznesenie krajského súdu, ktoré bolo právnej zástupkyňi sťažovateľov doručené 6. júla 2015, nadobudlo

právoplatnosť 11. júna 2015, pričom sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 7. septembra 2015.

V rámci ustálenej judikatúry ústavného súdu sa v tejto oblasti ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď porušenie ešte trvalo (napr. rozhodnutie III. ÚS 20/00, III. ÚS 315/06).

Ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach uviedol, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená, ak stav právnej neistoty už netrvá. V posudzovanom prípade bol odstránený stav právnej neistoty sťažovateľov momentom právoplatného skončenia napadnutého súdneho konania, teda 11. júna 2015. Za tohto stavu nie je možné konštatovať porušenie základného práva sťažovateľov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a v súlade s doterajšou judikatúrou ústavný súd sťažnosť odmietol.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľov v nej obsiahnutými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2016